

A 2013/1. SZÁM TARTALMA

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

LÓ

Posta J., Rudiné Mezei A., Mihók S.: Díjugrató sportban a hasznos élettartam értékelése különböző mérőszámokkal / 7

SZARVASMARHA

Pankovics P., Boros Á., Nemes Cs., Delwart, E., Reuter G.: Nebovírus (*Caliciviridae*) első hazai kimutatása hasmenéses borjú bélsármintájából / 12

JUH

Pálfi V., Hajtós I., Kovács T.: A juhállományok Maedi-Visna-fertőzéstől való mentesítése. 1. rész. A betegség kóroktana és kártétele / 18

Pálfi V., Hajtós I., Kovács T.: A juhállományok Maedi-Visna-fertőzéstől való mentesítése. 2. Mentés egy magyarországi juhállományban / 25

KISÁLLAT

Vörös K., Hetyey Cs.: A Doppler-echokardiográfia elve és gyakorlati alkalmazása kutyában / 31

Lakatos B., Demeter Z., Palade, E. A., Mari, V., Szilasi A., Decaro, N., Rusvai M.: A kutyák pantropikus koronavírusfertőzésének kimutatása Magyarországon / 41

ZOONOSIS

Zöldi V., Ferenczi E., Egyed L.: Tej közvetítette kullancsencephalitis-járványok Magyarországon / 48

ÁLLATVÉDELEM

Takáčová, D., Bugarský, A., Hečko, R., Mašlej, M., Süli, J.: Az állat mint jogalany / 57

LEVÉL A SZERKESZTŐSÉGHEZ

A botulizmus különleges esete fácánban (*Csapó I.*) / 61

IN MEMORIAM

Dr. Madaras Albert Viktor (1922–2012) (*Madaras P.*) / 30

Dr. Simon Ferenc (1934–2001) (*Gálfi P.*) / 60

RENDEZVÉNY

A Magyar Buiatrikus Társaság XXII. nemzetközi kongresszusa (Kecskemét, 2012. október 17–20.) (*Visnyei L.*) / 63

Szent-Iványi–Binder-napok (Budapest, 2012. október 9.) (*Korzenszky E., Tuboly S.*) / 64

Posta J. – Rudiné Mezei A. – Mihók S.:

DÍJUGRATÓ SPORTBAN A HASZNOS ÉLETTARTAM ÉRTÉKELÉSE KÜLÖNBÖZŐ MÉRŐSZÁMOKKAL

A szerzők a lovak díjugrató sportban töltött hasznos élettartamát értékelték a tulajdonság örökölhetőségének számításával, különböző matematikai mérőszámok összehasonlításával. A vizsgálatban az 1996 és 2009 közötti díjugratási sporteredményeket vizsgálták lineáris modellekkel, különböző mérőszámokkal. A sportban töltött éveket, az abszolút számok mellett, matematikai átalakításokkal (négyzetgyök, harmadik és negyedik gyök, valamint logaritmus) értékelték. A számításokat két modellel végezték: az ivar és a születési év mindkettőben szerepelt, míg a második modellben az első start időpontjában megállapított életkort is figyelembe vették. A modellek illeszkedését a log-likelihood-értékek és a determinációs együtthatók alapján hasonlították össze. A varianciakomponenseket a VCE-6 programmal becsülték. A determinációs együtthatók az első start időpontjában figyelembe vett életkor szerinti modellben nagyobbak voltak. A mérőszámtól és modelltől függően, a hasznos élettartam örökölhetősége 0,19–0,27 között változott. A sportban töltött hasznos élettartam h^2 -értékének számítására számos matematikai módszer alkalmas lehet, de okvetlenül javasolt olyan modell választása, amely az első start időpontjában rögzített életkort figyelembe veszi.

Pankovics P. – Boros Á. – Nemes Cs. – Delwart, E. – Reuter G.:

NEBOVÍRUS (CALICIVIRIDAE) ELSŐ HAZAI KIMUTATÁSA HASMENÉSES BORJÚ BÉLSÁRMINTÁJÁBÓL

A nebovírusok a *Caliciviridae* család legújabb, *Nebovirus* nemzetségének tagjai, amelyek szarvasmarha- (*Bos taurus*) borjak hasmenéssel járó, enterális megbetegedéseiben játszhatnak kóroki szerepet. Két prototípus vírusa a Newbury-1 (Bo/Newbury1/1976/UK, DQ013304) és a Nebraska (BEC/NB/80/US, AY082891) vírus (*Newbury, bovine, Nebo*). A virális kapszidfehérje (VP1) alapján a nebovírusok 4 leszármazási vonalba (lineage 1–4) csoportosíthatók. A szerzők célja a nebovírus hazai kimutatása, genetikai jellemzése és filogenetikai besorolása volt két szarvasmarhatelepről származó, 1–1 hasmenéses borjú székletmintáiból. A rutin diagnosztikai bakteriológiai és virológiai vizsgálatokat követően, a nebovírus kimutatását és teljes genomjának meghatározását molekuláris biológiai módszerekkel (454-pyroszekvenálás, RT–PCR, 5'/3' RACE RT–PCR és direkt szekvenálás) végezték. A pyroszekvenálás módszerével az egyik mintából kapott nebovírusszekvencia-darabokat összeillesztették és további 4 RT–PCR reakció segítségével a teljes virális genomot meghatározták. A Bo/M3641/2011/HUN (JX018212) nebovírusgenom – 5'UTR (74nt)/ORF1 (6630nt)/ ORF2 (677nt)/3'UTR (67nt) – összesen 7453 nukleotidhosszúságú és 95%-os nukleotidhasonlóságot mutat a Bo/BEC/Penrith140/2000/UK nebovírusszekvenciához. A Bo/M3641/2011/HUN filogenetikailag a nebovírusok első (lineage 1),

Newbury-1-szerű leszármazási vonalába sorolható. A közlemény a calicivírusok közé tartozó nebovírus első hazai kimutatásáról, elemzéséről és filogenetikai besorolásáról számol be. A valószínűsíthetően kórokozó nebovírus a hazai szarvasmarha-állományokban is jelen van, és szerepet játszhat a szarvasmarhaborjak ismeretlen eredetű, hasmenéssel járó megbetegedéseiben.

Pálfi V. – Hajtós I. – Kovács T.:

A JUHÁLLOMÁNYOK MAEDI-VISNA-FERTŐZÉSTŐL VALÓ MENTESÍTÉSE. 1. A BETEGSÉG KÓROKTANA ÉS KÁRTÉTELE

A szerzők, a kétrészes dolgozat első részében, főként irodalmi adatok alapján, összefoglalják a juhok Maedi-Visna-fertőzésével kapcsolatos tudnivalókat. Ismertetik a kórokozó jellegzetességeit, a fertőzés terjedésének módjait és a laboratóriumi kórjelzés lehetőségeit. A betegség okozta kártételek ismertetése során kitérnek az anyák és a bérányok között jelentkező károkra. Összefoglalják a betegség fellépését Izlandon és az ott folyt mentesítési munkát. A mentesítésre három módszert ajánlanak: a fertőzött anyák bérányainak kolosztrummentes felnevelését, a szerológiai vizsgálatok eredményén alapuló szelekciós módszert és a fiatal anyák jérékeinek elkülönített felnevelését. Végül kitérnek az EU-ban a tenyészállatok forgalmazására vonatkozó előírásokra és a magyarországi jogi szabályozás hiányára.

Pálfi V. – Hajtós I. – Kovács T.:

A JUHÁLLOMÁNYOK MAEDI-VISNA-FERTŐZÉSTŐL VALÓ MENTESÍTÉSE. 2. MENTESÍTÉS EGY MAGYARORSZÁGI JUHÁLLOMÁNYBAN

A második részben, a szerzők egy nagy létszámú, 284 juhból álló, suffolk fajtájú állományban szelekciós módszerrel végzett sikeres MVV-mentesítésről számolnak be. A fertőzöttség alakulását kezdetben évenkénti két, majd visszafertőzés követő egy évben 4, végül évenkénti szerológiai vizsgálatokkal követték. A vizsgálatokat először AGID-, később ELISA-módszerrel végezték. A pozitív egyedeket, utódaikkal együtt, elkülönítették a negatív állatoktól, amelyhez először, azonos légtérben, 2,5 széles dupla kerítést használtak, majd a 3. évtől külön telepre szállították a fertőzött juhokat.

A felmérő vizsgálat során a fertőzöttség 22,88%-os volt, amely kezdetben fokozatosan csökkent, majd a fertőzött állatok visszakerülése után ismét emelkedni kezdett. Az állomány a fertőzött egyedek külön telepen történő elhelyezését követő 22. hónapban vált szeronegatívvá és a rákövetkező 41 hónap során végzett 4 vizsgálatban újabb, fertőzött egyedeket nem találtak.

A mentesített és a fertőzött állományra vonatkozó termelési mutatók (ellési átlag, szopósbárány-elhullás, éves anyajuhkiesés, egy anyajuhra jutó választott bárányok száma és testtömeg-gyarapodás) összehasonlítása során kiderült, hogy a 4. évtől a mentesített nyájban valamennyi vizsgált mutató esetében jobb eredményeket kaptak, mint a

fertőzött csoportban. Az eredmények alapján azt a következtetést vonták le, hogy az MVV-mentesítéssel az állomány termelése gazdaságosabbá válik.

Vörös K. – Hetey Cs.:

A DOPPLER-ECHOKARDIOGRÁFIA ELVE ÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSA KUTYÁBAN

A Doppler-echokardiográfia (DE) értékes kiegészítő adatokat szolgáltat a véráramlás irányáról, sebességéről és az áramlási rendellenességekről az M-mód és a kétdimenziós echokardiográfiával nyert információkhoz képest. Emiatt az állatorvosi kardiológiai diagnosztika csak a DE igénybevételével lehet teljes értékű. A szerzők összefoglalják az eljárás indikációit, elvét és fizikai alapjait, továbbá bemutatják annak módszertanát, kivitelezését és megadják a véráramlás fiziológiai értékeit az egyes szívszájadékokra vonatkozóan.

Lakatos B. – Demeter Z. – Palade, E. A. – Mari, V. – Szilasi A. – Decaro, N. – Rusvai M.:

A KUTYÁK PANTROPIKUS CORONAVÍRUSFERTŐZÉSÉNEK KIMUTATÁSA MAGYARORSZÁGON

A szerzők, nemzetközi együttműködés keretében (EU Canine Pantropic Coronavirus Epidemiological Survey Project, 2009–2011) felmérést

végeztek azzal a céllal, hogy feltérképezzék, hogy Magyarországon mennyire gyakori a kutyapopulációkban a pantropikus koronavírus (Canine Pantropic Coronavirus – CPCoV) előfordulása. A vizsgálatban összesen 130 kutyából vett mintán végeztek el reverz transzkripciót követő polimeráz láncreakciót (RT-PCR), amelyből 18 szervminta és 11 bélsárminta bizonyult pozitívnak kutyacoronavírus- (CCoV) fertőzésre. További vizsgálattal megállapították, hogy a 18 szervmintából 12 lett pozitív CPCoV-re specifikus real-time PCR használatával, míg a 11 bélsármintából egyik sem. A vírusizolálás egyik mintából sem volt sikeres. További kérdéseket vet fel azonban, hogy az összesen 29 koronavírus-pozitív mintából 27 egyidejűleg fertőzött volt a kutyák II-es típusú parvovírusával (CPV-2) is, így nem lehet biztosan tudni, hogy a tapasztalt klinikai tünetek, ill. kórbonctani elváltozások önállóan a CPCoV-nek tulajdoníthatók-e? Ezen eredmények alapján megállapítható, hogy a magyarországi kutyapopulációkban jelen van a pantropikus koronavírus, és előfordulása nem ritka, mivel a 130 kutyából 12-ből kimutatták a CPCoV-t (9,23%).

Zöldi V. – Ferenczi E. – Egyed L.:

TEJ KÖZVETÍTETTE KULLANCSENCEPHALITIS-JÁRVÁNYOK MAGYARORSZÁGON

A szerzők, az Országos Epidemiológiai Központ adatai alapján, részletesen bemutatják a magyarországi, alimentaris eredetű, igazolt kullancsencephalitis- (KE) esetek epidemiológiai jellegzetességeit.

Megállapítják, hogy az 1953-ban elsőként ismertté vált, kecsketej közvetítette esettel együtt, 2011 végéig, összesen 27, kisebb-nagyobb, igazolt alimentaris járvány zajlott az országban. 111 beteg esetében volt bizonyítható a KE. Egy-egy átvitel során 1–26 fertőződés következett be. Az esetek között enyhe többségben (55,1%) voltak a férfiak, a leginkább érintett korcsoportok a 10–14 éves fiúk, valamint a 30–39 éves és 55–59 éves férfiak voltak. A táplálékkal történő fertőzések mindegyike az ország északi-középső, ill. délnyugati részének településein történt. Az esetek háromnegyede (84 megbetegedés) Nógrád, Heves és Zala megyei településekhez kötődik. A fertőző forrás minden esetben nyers tej volt, 101 beteg (91,8%) előzőleg kecsketejet, 9 (8,2%) pedig tehéntejet fogyasztott. 100 KE-eset az 1992–2011 közötti időszakra esett, amely az ebben az időszakban ismertté vált összes (2280) igazolt KE-eset 4,4%-a volt. Az alimentaris eredetű KE-esetek részesedése az összes esetből az 1992–2011 közötti időszak első háromnegyede során kiegyenlítetten, 2,5–4% között alakult, azonban 2007–2011 között ugrásszerűen megnőtt 13,7%-ra.

Takáčová, D. – Bugarský, A. – Hečko, R. – Mašlej, M. – Süli, J.:

AZ ÁLLAT MINT JOGALANY

Sok állatbarát azt szeretné elérni, hogy az állat ne a jogviszony tárgyát képezze, ebben az esetben viszont az állat csak a jogviszony alanya lehetne. Ez a nem emberi fajoknál kizárt, mivel az állat jogi

szempontból mindig dolognak számít, ami viszont nem jelenti azt, hogy mint sajátos dolog, ne érdemelne különleges védelmet. Az állatot nem lehet felhatalmazni olyan cselekvésre, amilyenre a jogalanyok alkalmasak, emellett a jogalannyal ellentétben, az állatot el lehet adni, megőrzésre, esetleg zálogba lehet adni és törvényes keretek között el is lehet altatni.